

безпекою, є важливим кроком для забезпечення національної біобезпеки. Розробка національних стратегій біобезпеки та проведення регулярних перевірок та аудитів у сфері біобезпеки допоможуть забезпечити належну організацію та контроль за заходами зі збереження біобезпеки.

Розробка ефективної системи моніторингу та прогнозування можливих біологічних загроз є також важливою складовою національної біобезпеки. Це дозволить оперативно реагувати на можливі загрози та забезпечити належну реакцію в разі їх виникнення. Також важливо забезпечити контроль за розвитком біотехнологій та синтетичної біології, що можуть бути використані як для мирних, так і для військових цілей, а також за процедурою провадження генної інженерії для забезпечення належного захисту національної біобезпеки.

Отже, забезпечення біологічної безпеки держави є однією з найважливіших завдань в сучасному світі. Враховуючи загрози, що виникають внаслідок глобалізації, біотехнологій, тероризму та інших факторів, забезпечення безпеки в цій сфері стає все більш складним завданням. Врахування ролі та місця інтелектуальної власності в цьому процесі є дуже важливим, оскільки правовий захист інтелектуальної власності може бути ключовим чинником у забезпеченні доступу до засобів біологічного захисту держави. Дослідження цього аспекту може допомогти у розробленні ефективних правових механізмів для забезпечення доступу до необхідних засобів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кашинцева О., Іолкін Я. Інтелектуальна власність як складова біобезпеки держави у сфері охорони здоров'я: постановка проблеми та визначення ключових напрямів дослідження в умовах війни. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2022. № 3. С. 89-96.

УДК: 34.324.7

Кузнецова Л. В.

*к.ю.н., доцент, т.в.о. декана факультету
права та гуманітаристики,
Східноєвропейський університеті
імені Рауфа Аблязова*

Маринич Д. В.

Київський університет культури

УПОВНОВАЖЕНИЙ ВЕРХОВНОЇ РАДИ З ПРАВ ЛЮДИНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ

Передумовою до ефективного контролю впровадження засад демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони України є функціонування в рамках парламентського контролю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (омбудсмен). Відповідно до чинного

законодавства, увага Уповноваженого, в рамках парламентського контролю, концентрується на додержанні конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Історичний розвиток різних країн світу змушував суспільство ставити умови для захисту особистості й майже одночасно створювати такі інституції, які можна було б назвати прототипами інституту омбудсмена. Омбудсмени ефективно функціонують у державах, які належать до різних правових сімей, у яких існують різні форми правління та різний державний устрій. Багато держав, переконавшись в ефективності інституту омбудсмена, почали вводити спеціалізованих омбудсменів: у справах дітей, національних меншин, військовослужбовців.

Запроваджений понад двісті років тому інститут омбудсмена став неодмінним атрибутом демократичного розвитку сучасного суспільства. Свій початок він бере ще з епохи Стародавнього Світу. Саме в цей час були здійснені перші спроби забезпечити дотримання законів у сфері прав людини, зокрема шляхом створення в Афіській республіці у 509 до н.е. посаду архонта-епоніма, в 462 до н.е. – раду п'ятисот, народні збори та гелією, а в Стародавньому Римі – посади народних трибунів (494 до н.е.). Вперше омбудсмен почав виконувати свої функції на професійній основі у Швеції в 1809 року [1, 200].

В Україні інститут омбудсмена започаткований і розпочав свою роботу після прийняття Конституції України у 1996 році. Так, статтею 101 Конституції України було запроваджено і законодавчо закріплено посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (омбудсмен). 23 грудня 1997 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини». Сферою застосування Закону є відносини, що виникають при реалізації прав і свобод людини і громадянина між громадянином України, незалежно від місця його перебування, іноземцем чи особою без громадянства, які перебувають на території України, та органами державної влади, органами місцевого самоврядування та їх посадовими і службовими особами [2].

Для забезпечення діяльності Уповноваженого утворюється секретаріат, який є юридичною особою, має свій рахунок у банку та печатку встановленого зразка, у складі секретаріату Уповноваженого здійснює свою діяльність Представник Уповноваженого з питань захисту військовослужбовців, що надає йому можливість сконцентруватися на потребах у захисті прав безпосередньо військовослужбовців. Інститут військового омбудсмена в Україні представлений Представником Уповноваженого в системі органів сектору безпеки і оборони, він має усі відповідні повноваження та компетенцію у питанні захисту прав військовослужбовців.

Інститутові військового омбудсмена належить важлива роль у забезпеченні діяльності збройних сил, що керується та діє відповідно до принципів верховенства права та з дотриманням прав людини щодо як самих військовослужбовців, так і цивільного населення [3, с.9].

Загальною характеристикою діяльності омбудсмена з військових питань є сприяння реалізації функції контролю над діяльністю сектору безпеки і

оборони; забезпеченню законності та посилення ефективності у діяльності збройних сил та воєнізованих формувань; підтримка принципів відкритості та відповідальності суб'єктів сектору безпеки та оборони; налагодження взаємної довіри між громадянським суспільством та представниками силових відомств, зокрема у сфері вирішення питань оборонного характеру.

Таким чином, забезпечення додержання прав і свобод людини та громадянина в умовах збройної агресії є координація зусиль відповідних органів державної влади та налагодження співробітництва між інституціями держави, які опікуються питаннями захисту прав людини та реагування на гуманітарні виклики в умовах війни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головань В. Світовий досвід діяльності інституту омбудмана. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 199-203.
2. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>
3. Бенджамін Бакленд, Вільям Макдермотт Інститут омбудсмена у справах збройних сил. Практичний посібник. URL: https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Ombudsman_book_Ukrainian.pdf

УДК 340

Мазепа С. О.

*к.ю.н., доцент кафедри
кримінального права і процесу,
Західноукраїнський
національний університет,
міжнародний дослідник
Оснабрюцький університет
(Німеччина)*

ЯК УКРАЇНА ПРОТИСТОЇТЬ ВОРОГУ НА ІНФОРМАЦІЙНОМУ ФРОНТІ?

Сьогодні вже більше року іде повномасштабна війна російської федерації на території України, без сумніву можна сказати що це і перша в світі кібервійна. Ворог витрачає колосальні суми на поширення пропаганди та дезінформації серед населення через інформаційні пристрої за допомогою сучасних технологій. Перше, що зробив ворог, коли втрутився на територію нашої держави, це максимально обрізав технічний доступ наших громадян до джерел інформації, щоб люди не могли знати реальну картину подій. Було завезено чимало спеціально обладнання, яке транслювало фейки і російську пропаганду. Чого вартий репортаж про розп'ятого хлопчика, який облетів весь світ [1].

Як Україна сьогодні бореться у надзвичайно складних умовах на